

4. Дуальна освіта // [Electronic resource]. URL: <https://dual.snau.edu.ua/dualna-osvita/pro-dualnu-osvitu>
5. Дуальна освіта: взаємодія освіти і бізнесу // [Electronic resource]. URL: <https://osvitaua.com/2020/07/90485/>
6. Дуальна освіта: чому Україні життєво необхідно перейняти нову форму навчання // [Electronic resource]. URL: <https://vseosvita.ua/c/news/post/2581>
7. Урядовий портал // [Electronic resource]. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
8. Що таке дуальна освіта: її переваги та поширення // [Electronic resource]. URL: <https://fakty.com.ua/ua/ukraine/suspilstvo/20240902-shho-take-dualna-osvita-yiyi-perevagy-ta-poshyrennya-v-ukrayini/>

Марина Білоцерковець
*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов
Сумський національний аграрний університет*

ФОРМУВАННЯ МЕДІАГРАМОТНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ У МЕЖАХ ПРОЄКТУ ЕРАЗМУС+ ЖАН МОНЕ

Потреба у формуванні медіаграмотності громадян в Україні наразі визначається необхідністю ефективної протидії інформаційній агресії як складовій гібридої війни, що ведеться проти України, а також курсу країни на повноправне членство в Євросоюзі, де розвиток медіаосвіти є одним із головних пріоритетів освітньої політики. У цьому дискурсі медіаграмотність включає всі технічні, когнітивні, соціальні, громадянські, етичні та творчі здібності, які дозволяють громадянину отримувати доступ до інформації через ЗМІ; ефективно використовувати, безпечно та відповідально створювати та ділитися медіаконтентом на різних медіаплатформах [3].

З листопада 2022 року, у розпал неспровокованої російської військової агресії проти України, на базі Сумського національного аграрного університету (СНАУ) за підтримки Фонду Жана Моне в межах Програми ЄС Erasmus+ розпочав роботу проєкт «EU strategies extrapolation for boosting students' media literacy in Ukrainian NE». Він спрямований на популяризацію основних напрямів політики ЄС у сфері медіаосвіти та залучення українських ЗВО до європейського дискурсу медіаграмотності в умовах воєнного часу. Даний проєкт базується на стратегіях Європейського Союзу, адже європейські країни протягом XX століття (зокрема в умовах холодної війни та значної інформаційної активності СРСР) набули всебічного досвіду масштабного впровадження медіаграмотності на всіх рівнях [2].

Хоча медіаосвіта є важливою в наш час, науковці не дійшли єдиної думки щодо того, як медіаграмотність має бути інтегрована в освіту. Міждисциплінарний характер медіаграмотності та потреба в тому, щоб її здобули студенти різних рівнів і напрямків, вказує на необхідність інтегрувати медіакультуру в традиційні дисципліни, зокрема у вивчення іноземних мов.

Навчальний курс «Основні практики ЄС щодо медіаграмотності для розвитку критичного мислення студентів в межах вивчення іноземної мови» було розроблено та впроваджено в контексті реалізації даного проекту у СНАУ.

Курс спрямований на формування у студентів навичок критичного мислення в контексті розвитку медіаграмотності з використанням досвіду Європейського Союзу, а саме: розуміння важливості медіаграмотності в глобалізованому інформаційному світі; сприйняття верифікованій інформації; розпізнавання найпоширеніших видів маніпулювання інформацією; забезпечення основними засобами перевірки інформації; підготовка до безпечної та ефективної взаємодії з системою традиційних і сучасних ЗМІ з урахуванням сучасних тенденцій розвитку інформаційно-комунікаційних технологій [4].

Формування медіаграмотності молоді та розвиток її навичок критичного мислення є невід'ємною частиною поширення знань про ЄС, впровадження цінностей і принципів сучасного демократичного суспільства. Після завершення курсу студенти отримують різноманітний набір компетенцій, до яких належать:

- комплексне розуміння політики ЄС, пов'язаної з медіаграмотністю та розвитком ЗМІ, теорія та практика впровадження медіаграмотності в європейських країнах та Україні;
- усвідомлення медіабезпеки, медіастики та культури спілкування в медіа-середовищі;
- здатність застосовувати набуті знання та навички для створення відповідального та безпечного медіасередовища та взаємодіяти з його об'єктами та учасниками через критичне мислення;
- вміння просувати та поширювати медіаграмотність, включаючи обізнаність про медіаосвіту в країнах ЄС;
- здатність розвінчувати оманливий контент та викривлену інформацію, а також протидіяти дезінформації та пропаганді в умовах війни;
- здатність застосовувати мовні, комунікативні, соціокультурні та міжкультурні компетенції, що забезпечують ефективну комунікацію як у медіасфері, так і за її межами.

Для підтримки молоді в ефективному та компетентному функціонуванні в інформаційному просторі було проведено комплекс тренінгів в галузі медіаграмотності та розвитку критичного мислення «Інформація: правда та фейки в медіапросторі України та ЄС: взаємозв'язок із практиками ЄС». Організатори приурочили початок комплексу тренінгів до Всесвітнього дня свободи преси,

оскільки свобода слова в умовах глобального міжнародного демократичного співтовариства вважається рушієм усіх інших прав людини [1].

Участь студентів у серії тренінгів та вивчення курсу стали основою для наукового дослідження, проведеного з метою вивчення рівня сформованості навичок медіаграмотності студентів та їхнього ставлення до вивчення політики і досвіду ЄС в галузі медіаосвіти.

Під час дослідження було виявлено, що значна кількість учасників вважали, що оволоділи навичками медіаграмотності, але усвідомлювали необхідність підвищення та вдосконалення своїх здібностей у цій сфері. Це можна пояснити складністю медіаграмотності як багатогранної концепції, що стимулює учасників до пошуку різних думок і точок зору. Результати дослідження показали, що молоді люди дедалі більше усвідомлюють можливість дезінформації, пропаганди, і мови ненависті під час різноманітних соціальних заворушень. Ці результати також свідчать про проактивний підхід деяких учасників до боротьби з оманливим або спотвореним змістом медіаповідомлень.

Дослідницький моніторинг прогресу українських студентів ВНЗ після участі у серії тренінгів та засвоєнням навчального курсу, виявили, що більшість респондентів схвалили матеріали та заходи в межах проєкту та їхній вплив на підвищення рівня медіаграмотності та навичок критичного мислення молодих людей, їхнього компетентного споживання медіапродукції та пошук надійних джерел інформації. Тому було зроблено висновок, що більшість студентів ЗВО є мотивовані та задоволені можливістю отримати знання про форми впливу медіаконтенту на молодь, сформувані чітке розуміння процесу функціонування масових комунікацій і медіа алгоритмів та їхніх впливів.

У дослідженні щодо найбільш бажаного підходу для оволодіння або вдосконалення навичок медіаграмотності серед респондентів було виявлено різноманітні точки зору. Примітно, що 30,6% учасників розглядали можливість інтеграції аспекти медіаграмотності в різні академічні дисципліни. Цей результат продемонстрував потенціал для міждисциплінарної освіти з медіаграмотності, яку можна інтегрувати в існуючі навчальні програми. 13,9% респондентів висловили бажання проводити факультативні заняття з медіаграмотності. Також було цікаво відзначити, що 25% учасників поклалися на Інтернет-курси для навчання медіаграмотності, підкреслюючи роль онлайн-ресурсів поряд із традиційними методами навчання.

Потреба в навчанні медіаграмотності на основі досвіду ЄС була виявлена у переважній більшості учасників проєкту. Вони також наголосили на важливості включення медіаграмотності в загальну освіту та вивчення іноземних мов, що підкреслило міждисциплінарну актуальність і необхідність медіаграмотності в сучасному освітньому ландшафті. Отже, інтеграція медіаграмотності та розвитку критичного мислення в курси іноземних мов у вищих навчальних закладах може значно покращити навчальний процес.

Крім того, більша частина опитаних висловили готовність відвідувати навчальні курси чи заходи, щоб покращити свої знання та навички медіаграмотності. Такий значний інтерес свідчить про бажання студентів активно брати участь у навчанні, пов'язаному з медіаграмотністю, підкреслює цінність медіаграмотності як важливої навички сучасної людини. Переважна більшість учасників висловили думку, що вивчення досвіду ЄС значно покращила їхні навички критичного мислення, зокрема здатність оцінювати отриману інформацію, формулювати обґрунтовані висновки й оцінки, продукувати нові оригінальні ідеї, долати стереотипність мислення; приймати розумні рішення, успішно вирішувати проблеми нестандартним способом; швидко змінювати підходи до вирішення проблем [5].

Таким чином, результати проведеного дослідження запропонували багатообіцяючу перспективу щодо потенційних переваг вивчення досвіду ЄС, що є особливо значущим наразі, в умовах розв'язаної росією повномасштабної війни, коли особливо актуальним є співробітництво та інтеграція інформаційних просторів України та ЄС для забезпечення інформаційної безпеки. Попередження негативних наслідків ворожого інформаційно-психологічного впливу забезпечує розвиток стилю критичного мислення, який передбачає формування рефлексивно-оцінювальної психічної діяльності, спрямованої на пошук та актуалізацію світогляду, життєвих цінностей та вибудовування їх ієрархії.

Так, у рамках проекту Еразмус+ Жан Моне Модуль з медіаосвіти, основним завданням якого є підготовка молоді до життя в сучасних інформаційних умовах, її адекватне сприйняття різного роду інформації, усвідомлення молодими людьми наслідків впливу ЗМІ на психіку людини, оволодіння ними способами спілкування за допомогою технічних засобів і сучасних цифрових технологій, європейські тенденції з медіаграмотності спрямовані на формування здатності молодих людей адекватно взаємодіяти з медіа-потокми в глобальному інформаційному просторі і захистити себе від дезінформації.

Список використаних джерел:

1. Bilotserkovets, M., Fomenko, T., Krekoten, O., Berestok, O., Klochkova, T., & Lushchyk, Y. (2023). Challenges and strategies for intercultural communication: A case study on national and gender stereotypes in postmodern women literature. *Amazonia Investiga*, 12(64), 73-82. <https://doi.org/10.34069/AI/2023.64.04.7>
2. Bilotserkovets, M., Lushchyk, Y., Fomenko, T. et Klochkova, T. (2023). Encouraging Students' Critical Thinking Skills in the Midst of Information Wars. *Tréma* [En ligne], 60 | 2023, mis en ligne le 22 septembre 2023, consulté le 25 février 2025. URL : <http://journals.openedition.org/trema/8565> ; DOI : <https://doi.org/10.4000/trema.8565>
2. Bilotserkovets, M., Fomenko, T., & Lushchyk, Y. (2023). European Union Strategies Extrapolation for Boosting Students' Media Literacy in Ukrainian Higher

Education. *Educational Challenges*, 28(2), 37-50. <https://doi.org/10.34142/2709-7986.2023.28.2.03>

3. Bilotserkovets, M. A., Fomenko, T. M., & Lushchyk, Y. M. (2023). *Major EU practices on media literacy for boosting students' critical thinking in the frame of target language learning*. URL :<https://doi.org/10.5281/zenodo.8198601>
4. Lushchyk, Y., Bilotserkovets, M., Fomenko, T., Klochkova, T., Berestok, O., Tsyhanok, H., Shcherbyna, Y., & Bilokopytov, V. (2024). Ukrainian HEI Students' Perceptions and Attitudes Towards Fostering Media Literacy and Critical Thinking in EFL Learning. *Journal of Curriculum and Teaching*, 13(1), 180-194. <https://doi.org/10.5430/jct.v13n1p180>

Олена Будякова

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри смарт-економіки

Київський національний університет технологій та дизайну

АКТУАЛЬНІСТЬ НАВИЧОК З БІОЕКОНОМІКИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

У сучасному світі обмежених ресурсів, глобальних викликів та зростаючого населення пошук шляхів відповідального виробництва та раціонального споживання стає нагальною потребою. Останнє десятиліття стало свідком глибоких змін у традиційних секторах економіки та появи нових секторів економіки – процесу, якому нещодавно посприяла Європейська зелена угода (European Green Deal). Розвиток біоекономіки є частиною цього процесу.

Біоекономіка, як каталізатор системних змін, пропонує нові способи виробництва та споживання ресурсів, відмінні від лінійної економіки, заснованої на екстенсивному використанні викопних та мінеральних ресурсів, яка використовує сталі біологічні ресурси зі збереженням навколишнього середовища та природних екосистем.

Як визначено в оновленій Стратегії біоекономіки ЄС 2018 року, біоекономіка охоплює «всі сектори та системи, які залежать від біологічних ресурсів (тварин, рослин, мікроорганізмів та похідної біомаси, включаючи органічні відходи), їхні функції та принципи. Біоекономіка включає та взаємопов'язує: наземні та морські екосистеми та послуги, які вони надають: первинне виробництво, сектори, які використовують і виробляють біологічні ресурси; економічні та промислові сектори, які використовують біологічні ресурси та процеси для виробництва харчових продуктів, кормів, біопродуктів, енергії та послуг» [1].